

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

73. ÅRGANG

8. APRIL 1961

A V I N N H O L D E T :
KRISTEN IDAG - «KUNSTEN ER EN ENSOM TING...»
- KVINNELIGE PRESTER - KATOLISISMEN OG DEN NOR-
DISKE KULTUR - BLIKK PÅ TIDEN - BØKER - UTLANDET

NR
7

NESTE NUMMER UTKOMMER 22. APRIL 1961

NYHETER!

NORSK KATEKISMUS

for konvertitter og andre . . . kr. 10.—

★

KATOLSK BØNNEBOK

nytt opplag » 12.—

★

Den danske TIDBOG er nå kommet.
1b. kr. 30.50.

Katolsk Bok- og Bladsentral

Akersv. 5 - Oslo - Tlf. 42 37 43

Brevskolen om den katolske kirkes tro og moral

Spørsmål besvares av lærerne.

Kurspris kr. 10.—.

Katolsk Informasjon

Postboks 3664 - Oslo

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josephs Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Bergen
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Hammerfest
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia kirke	} Hønefoss
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tromsø
Bispegården	
St. Olavs Kirke,	
Bispegården	
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	

Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

FRANCISKUSHJELPEN

Urtegt. 29 II, Hf. 68 08 68.
Kontortid 12—13 hver dag
unntatt lørdag.

ST. FRANCISKUS III ORDEN

har møte fredag 14. april kl. 19 i
St. Hallvarvs Kirke.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9.
Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings-
og lesesentrum.

Åpent alle hverdager
kl. 9.30—13, 17—21.
Lørdag kl. 9.30—13.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 9. APRIL, Hvitesøndag: Ep. I.
Joh. 5, 4—10. Ev. Joh. 20, 19—31.
Mandag: Ferialdag. Tirsdag: Leo den
store, pave og kirkelærer. Onsdag: Feri-
aldag. Torsdag: Hermenegildus, martyr.
Fredag: Justinus, martyr. Lørdag: Vår
Fruer Lørdagsmesse.

SØNDAG 16. APRIL, 2. søndag etter
Påske: Ep. I. Pet. 2, 21—25. Ev. Joh.
10, 11—16. Mandag, tirsdag, onsdag
og torsdag: Ferialdager. Fredag: Ansel-
mus, bisk. og kirkelærer. Lørdag: Soter
og Kajus, paver og martyrer.

SØNDAG 23. APRIL, 3. søndag etter
Påske: Ep. I. Pet. 2, 11—19. Ev. Joh.
16, 16—22.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
St. Hallvarvs kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.30	11.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410	8.00 9.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN, St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegaten 3, tlf. 24225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 51650	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.45
STABEKK: Maria Kirke, Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvarvs kapell, tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordgt. 1, tlf. 11949	—	10.45
St. Olavs kapell	8.00	—
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegår- den tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, IIa, tlf. 20221	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 3066	—	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo
Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43
Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 159 86.

GIORGIO LA PIRA:

KRISTEN IDAG

Hva er det som skjer idag? Hvordan skal vi tolke denne opprivende slutt på det forløpne tusenår og den ikke mindre opprivende solrenning for et nytt? Svaret ligger klart i dagen: Vi står overfor en ny og veldig vekst når det gjelder Kirken; et nytt kapittel åpnes i kristendommens sivilisatoriske historie.

Dersom vi trenger å bli overbevist om denne påstand, behøver vi bare å minnes at all uroen, all gjæringen ja endog all den tilsynelatende oppgivelsen av verdier er direkte eller indirekte et resultat av Kristi nåde: Det er Kirken som har sådd denne eksplosive sed ut i historien, denne Kristi kjærlighet som forårsaker omveltninger, underganger og gjenfødelser. Evangelienes utsed spirer og modnes ikke bare i de enkelte menneskesjeler, men også i historiens gang — både på overflaten og i dypet. Den bærer frukter også av teknisk, økonomisk, industriell, sosial, politisk, finansiell og kulturell art. Overalt er den virksom, og det er denne prosess som skaper tider da alt vokser, da alt er i krise, perioder med misforhold og store savn, med mistillit til det nye som bryter seg vei, med forfall i kadrer og strukturer som er utlevde. Og alt dette hender simpelthen fordi nåden er et *liv*, en vekst, et fremskritt. For nåden er som det kall Abraham fikk: «Forlat din slekt og din faders hus.» Nåden er som Vår Herres innbydelse: «Kom og følg meg!»

Hva skal så vi gjøre? Vi finner et forbilde i det som skjedde da den kristne historie gikk inn i sitt første tusenår: Vi må døpe «barbarene.» Vi må se med tillit på tingenes utvikling. Vi må kjenne igjen de kristne årsaker til vår tids brytninger. Og så må vi *ordne* alle disse nye krefter — gi dem verdier og en ledelse. Vårt eksempel finner vi i middelalderen — denne nye menneskehet av imorgen skal siktes inn mot Gud, mot Kristus, den må grupperes omkring katedralene og klostrene — den må ha et «tempel» i sin midte.

Er det ikke meningsløst som en drøm overhodet å *tenke* på en slik oppgave? Nei. Dersom vi ga noe annet svar på den situasjon som er vår, ville det bety at vi ikke var kristne, plantet i Kristi oppstandelse. Har vi kanskje ikke til vår disposisjon i historien guddommelige krefter som i århundrenes løp aldri har opphørt å utgå fra denne samme Oppstandelse? Håp og tillit er slett ikke mer

«meningsløse» i oss enn de var i den hellige Augustin og de kristne som i det femte århundre så Roms fall og barbarenes fryktinngydende invasjon. De er ikke mer meningsløse hos oss enn hos den hellige Benedikt da han — midt i det omtumlede århundret — plantet klosterlivets tre for all fremtid — det tre som Vestens sivilisasjon er grodd opp i skyggen av. Og tro og tillit er ikke mer «meningsløse» i oss enn i St. Bernhard, da han ved frembruddet av kristenhetens *annet* tusenår vedde et nett av klostre ut over Vesten — et nett som bant folkene, byene og slektleddene sammen til en enhet.

Kirkens oppgave er noe tilsvarende ved den historiske korsvei hvor vi står idag. Det er tydelig for den som kan se, at den Hellige Ånd virker i den retning: Nå må vi skape de røtter som holder *sammen* den jorden som den nye historie, den nye verdenssivilisasjon, det nye samfunn vil bli reist på. Ezra og Nehemias — tempelbyggerne får være våre forbilder. Tårn og murer skal reises, hus og fabrikker, laboratorier og skoler. Men alle må de siktes inn mot sentra av bønn og kjærlighet, alle må de bygges omkring katedralen og klosteret — omkring Gud. Hva vår nye historie, sivilisasjon og samfunnsorden nå viser seg å bli, så må den danne en katedral; alle menneskelige institusjoner må samordnes og kronas mot det ene store mål for mennesket: Kontemplasjonen og tilbedelsen av Gud.

Hva er det som røber at vår samtids verden er på vei tilbake til kontemplasjonen? Tegnene synes meg så mange at det er umulig her å gå inn på dem i en detaljert analyse. Men la oss nevne noen av de mest slående. Det mest grunnleggende er dette, at menneskene ser ikke i vår tid hen til Kirken så meget for å finne et menneskelivets moralsystem som for å møte en metafysikk — en mystisk vei til Gud. Det som idag interesserer den tilsynelatende ikke-kristne verden i kristendommen er dens indre ånde-

«KUNSTEN ER

EN SAMTALE

Det var en helt påfallende suksess grafikereren og kunstmaleren Finn Christensen kunne notere seg da han i februar og mars i år holdt to utstillinger i Oslo av sin grafikk og sine malerier. Påfallende ikke bare for så vidt som kritikere og publikum (og kjøpere!) viste ham en usedvanlig positiv interesse. Men påfallende også for så vidt som dette jo slett ikke er «populær» eller lett tilgjengelig veggpyrd, men noe så «krevende» som halv- og non-figurativ kunst.

Finn Christensen er Oslo-gutt og født i 1920. Etter krigen gikk han to år på Statens Kunstakademi, senere gikk turen til Paris. Debutere gjorde han i Kunstnerforbundet i 1949, og siden har han deltatt på en rekke kresne utstillinger i utlandet. Begavelsen var der ingen tvil om, og han fikk flere velplaserte stipendier. Gallerier i Oslo, København, Stockholm, Göteborg, Lund og New York har sikret seg arbeider av ham.

Journalisten Odd Hølaas, som vitterlig fører en av de gylne penner der gjør at «Dagbladet» og så er en kulturavis av første rang, skrev nylig en god og varm artikkel om Finn Christensen, der han kaller ham «en grafikkens mystiker». Og mon ikke adskillige av dem som gikk undrende engasjert omkring i de to utstillingene finner seg igjen i hans ord, når han reagerer slik på noen av Finn Christensens mest vellykkede grafiske blad:

«Så intens kan en utstilling virke at det er som en kommer inn i et lydtett rom. Larmen fra verden er blitt borte. Det er som en er kommet inn på enmerkene til en

middelalderlig håndverker. Hans dyktighet er enestående, men en vil ikke bruke ordet raffinement, for det hører til en høyere moralsk orden. For å nevne noen av hans mest representative blad «Domen», «Triumfbuen» og «Monumentet». Den gamle katedralen toner fram som en symfoni. Helheten har sin imponerende tyngde, men den løses opp i en mangfoldighet av tilbakevendende arkitektoniske detaljer, av gjentakelser av bygningskroppens elementer som variasjoner av samme tema. Grafikk omsatt til musikk. I dette bølgende skyggeliv, distinkt eller bløtt, lever, det svarte og det lyse. En tenker på at svart er summen av alle farger. Derfor denne mektige orkestrale virkning når den settes inn med sitt mørke alvor.

Det kan ha gått år siden Finn Christensen har opplevd disse monumentene i Roma eller Paris. Siden har de levd videre i hukommelsen, arbeidet i ham. Og nå foregår noe eiendommelig, noe som uvilkårlig roper metafysikereren og mystikereren i ham, enten han vet det eller ikke. En gang sto disse prektige byggverk og monumenter prangende nye. Men tiden har slitt på dem, vær og vind, regn og frost har arbeidet i dem, gitt sprekker og feste for jord og sot. Men her trer Finn Christensen til som kunstens broder til Fader Tid. Jeg synes jeg ser ham vandre rundt i atelierets heksekjøkken med forkle om livet. Syrene suser stille, mens han med tannlegetor i hånden graver i sinke. Han er i pakt med Fader Tid, den store mester som forlener alt menneskeverk med ydmykhet og resignasjon. Han følger tidens ubønnhørlige lov, men dikter videre. Forener seg skapende, byggende, utvelgende med de uunnngåelig nedbrytende krefter.»

Tross titelen over disse linjer er Finn Christensen såmen særdeles vel fornøyd med tilværelsen og sitt kall, der han lever som lykkelig ektemann, far og kunstner i et originalt og koselig hus ved Holmendammen utenfor Oslo.

I 1950 ble han opptatt i den katolske kirke.

I dette intervjuet svarer Finn Christensen på våre spørsmål om vår innstilling til kunsten og kunstneren — og om litt annet.

«Nei — ikke dét! Der ser jeg ut som en lystmorder!» ler Finn Christensen over et ukeblad-omslag der han smiler intenst ut i tilværelsen. Så blir det til at vi heller velger et portrett fra hans egen katalog — et godt bilde for så vidt som det viser ham i en av de stunder da

lige liv, dens Gudsåpenbaring. Menneskeheten søker den mystiske kontemplasjon, den lengter etter en visjon av det himmelske Jerusalem.

Denne søken er alminnelig. Klosterkallene går idag for en påfallende stor del til de rent kontemplative ordener, som for eksempel i USA. Bøker som behandler de høyeste uttrykk for bønnens liv og mediterer over livet i forening med Gud, blir bestsellere. Over alt gjør der seg gjeldende en nærmest overrasket respekt for eldre tiders sjelelige kultur. Nåden daler ned over menneskene som Hermons dugg!

Hva med landene bak jernteppet? Jeg tror ikke jeg tar feil når jeg hevder, at dersom vi kunne fotografere russernes eller orientalerens indre liv, så ville vi bli forbløffet over å finne også i disse landenes unge genera-

sjoner en levende tørst etter nådens og kjærlighetens reneste kilder. La meg gjenta at i det ennå sprø og usikre mønstret som særpreger våre dagers sivilisasjon og samfunnsniv planter Helligånden røttene til trær som skal gi jordsmonnet fasthet, sammenheng og enhet.

La meg formfor alt gjenta: For en oppgave vi har! Ikke bare må vi kringsette Jeriko og jevne med jorden dets lukkede, sprukne murer. Vår oppgave er langt større og favner hele vår samtids skueplass — den er nøyaktig like vidtrekkende som verden og Kirken, fordi den sikter mot reisningen av en ny sivilisasjon, et nytt samfunn.

Den hellige Teresa av Lisieux forsto nettopp dette da hun sa: «Jeg vil være Kirkens hjerte.»

Det er vesentlig at vi bevarer denne altomfattende visjon. For slik er det Kristus ser den virkelighet som er vår.

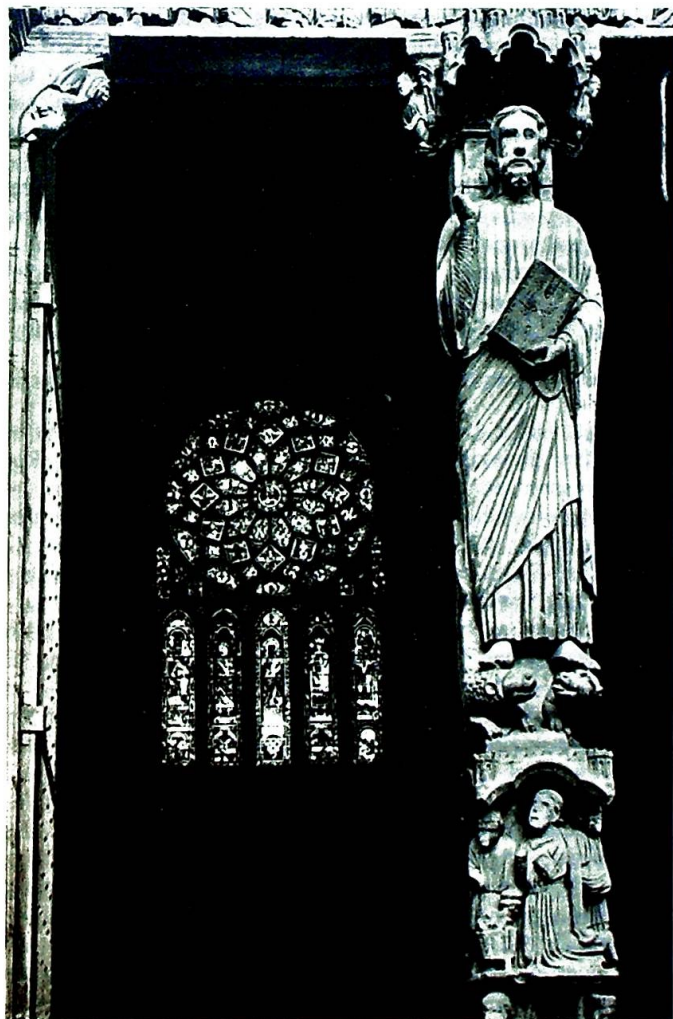
EN ENSOM TING...»

MED MALEREN FINN CHRISTENSEN

han føler seg lykkeligst: I fullt arbeide med et grafisk blad.

I et enstemmig rosende kritiker-kor var der én røst som skilte seg ut: «Vårt Land's Svein Ellingsen. Han følte seg forstemt, skriver han — disse linjene og formene fortøner seg for ham som uttrykk for splittethet og knusthet. Det selvsamme blad som Odd Hølaas beundrer — «Dømen» — synes Ellingsen taler om oppløsning. Kom så ikke og si at kunstkritikerens rolle er lett i en kaotisk og eksperimenterende tid!

Selv trekker Finn Christensen nærmest uforstående på skuldrene over innvendingen. En kunstner står nok alltid plantet i sin tids livsfølelse, og akkurat noen olympisk ro kjennetegner vel ikke vår samtid. Han er ellers slett ikke ufølsom for kritikernes røst. For noen år siden, da han hadde sitt «gjennombrudd» på Høstutstillingen (med det populære bladet «Triumfbuen») gråt han av glede da han leste kritikken. «Det er så sant som det er sagt», sier han: «Kunsten er hjemløs. *Kunsten er en ensom ting*

«Chartres — dette møte mellom himmel og jord...»

— derfor er det så befriende å få bekräftelsen på at en er «nådd frem» til andres sinn med det en hadde på hjertet og ville uttrykke.»

HVORFOR HAN MALER

— Er det nærgående å spørre *hvorfor* De har valgt kunstens vei? Finn Christensen tar et så dumt formulert legmannsspørsmål med stort tålmod.

— En «velger» da ikke kunsten! Det er vel med andre kunstnere som med meg selv: At vi er fylt av et indre liv som vi er nødt til å gi et uttrykk. En føler seg som forvalter av en gave, som et redskap — eller medium, om De vil. En kan selv bli overrasket over det en lager. Ut over det første opplegget, den opprinnelige idé, er det som om bildet dannes og kommer en i møte — det lever på en måte sitt eget liv. Det eneste jeg kan gjøre er å begynne, og bearbeide det jeg lager etter de lover jeg har lært og kjenner. Men det ferdige bilde er alltid noe *ut over* det.

— Hva er det som gjør at dagens mennesker ofte står så helt i villrede overfor moderne kunst?

— Det store publikum er gjerne for konservativt. Det vil helst vi skal gjenta og gjenta det andre har gjort — og gjort så meget bedre. De misforstår kunsten — de undervurderer dens trang til å erobre ny virkelighet. Det ville i og for seg ikke være vanskelig for meg eller for mine likesinnede å lage bilder som «folk liker». Men vi har jo nettopp følelsen av at *ut over* den figurative «lettforståelige» kunstens grenser ligger der spennende og rike områder som nesten er utforsket. En gang ble alle bilder malt i en brunlig tone. Så ble farven virkelig oppdaget — en hel veldig provins ble lagt til malerkunsten. Det non-figurative er i virkeligheten en ny og radikalere erobring av samme type.

— Hvordan skal vi så tilegne oss denne nye kunsten? Disse bildene som «ikke ligner», eller som vi ikke «kan se hva er»?

— *Ingen* inntrykk kommer gratis — heller ikke de som vi mener vi forstår. Ser jeg på en blomst ute i naturen, så «skjønner» jeg jo hva det er, men «se» og «se» er to ting, det. Jeg opplever ikke blomstens *skjønnhet* uten å stille meg i en bestemt sinnets posisjon til den. På samme måte er det med den non-figurative kunsten. En må være mottagelig, samstemt, åpen og umiddelbar.

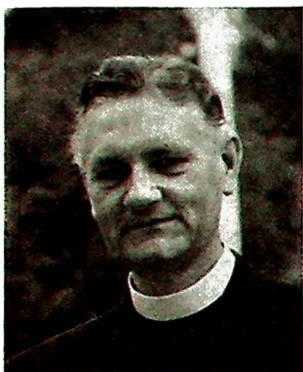
— Er ikke det forbeholdt de få?

— Jeg konstaterer bare, svarer Finn Christensen, at når det gjelder skjønnhet og smak som direkte griper inn i det praktiske liv, har folket som helhet vist seg i stand til store oppbrudd og omvurderinger. Tenk bare på arkitekturen, stueinteriørene, motene og møbelkunsten — hvordan skjønnhetsbegrepene har utviklet seg de siste 50 årene! Men selvfølgelig er der ekte og uekte «moderne kunst» — og pressen sørger jo for at svindelen med den uekte blir kjent og gjør folk skeptiske.

— Ta ett av Deres egne non-figurative verker — som «Portalen» her. Kan De forklare i ord hva det er De vil uttrykke med det?

Kvinnelige prester - en «liten sak»?

AV PATER FINN D. THORN

Diskusjonen omkring de «kvinnelige prester» har ikke noe egentlig sidestykke på katolsk grunn, der kvinner alltid har funnet rik og variert utførelse for sin innsats i Kirkens tjeneste fra oldtiden til idag. Pater Finn Thorn stiller i denne kronikken spørsmålet om ikke den hjemlige strid både kaster et skarpt lys over norsk lutherdoms problematiske funksjon som kirke, bygget ikke bare på Skriften, men også på tradisjonen, og på dens vanskeligheter med å ordne problemet om den kvinnelige diakoni.

I den katolske kirke synes på den ene side ordenslivet og på den annen side den økende sans for legfolkets «alminnelige prestedømme» og med-funksjon i Kirkens aktive liv å gi en likevektig løsning på de samme problemer som i Den norske kirke har ført til den forbløffende utvidelse av apostlenes prestedømme.

Om ordinasjonen av den første kvinnelige prest i Norge er det blitt sagt at det er «en liten sak». Det kommer nå i høy grad an på fra hvilken side man ser den. Både prinsippmessig og praktisk må saken sies å ha så vidtrekkende konsekvenser at det kan være verdt å se litt nærmere på noen av de spørsmål den reiser.

For det første har den på ny gjort aktuelt det som Emil Brunner kaller «protestantismens uløste problem», nemlig kirkens sanne vesen. Paulus kaller kirken «sannhetens støtte og grunnvoll», og skriver i samme brev (1. Tim.): «Jeg tillater ikke en kvinne å være lærer.» Om forståelsen av dette skriftsted, og om det som Paulus sier i 1. Korintierbrev, er der idag ingen enighet i Den norske kirke. Seks biskoper hevder at det strider mot Skriften å overdra det kirkelige læreembede til en kvinne, mens tre finner at det ikke forholder seg slik. Hvilken av de to fraksjoner av bispekollegiet representerer da den kirke som er sannhetens støtte og grunnvoll? Det er

ingen liten sak å få klarhet i dette spørsmål om hva kirken egentlig er og lærer.

Fra de seks biskopers side, og i erklæringen fra Prestelaget for bibel og bekjennelse, blir det i denne sak lagt vekt på at den apostoliske tradisjon opp gjennom hele kirkens historie har forbeholdt presteembedet for menn. En slik fremhevelse av tradisjonens betydning må sies å være oppsiktsvekkende innenfor en kirke som ellers så sterkt fremhever prinsippet «Skriften alene». I dette tilfelle ser det altså ut til at dette prinsipp ikke strekker til, siden det nettopp er i forståelsen av Skriften at to motsatte syn gjør seg gjeldende.

Når et slikt tvilstilfelle oppstår er det det kirkelige læreembedes oppgave å avgjøre saken. Bare på den måte kan kirken funksjonere som «sannhetens støtte og grunnvoll». I den foreliggende sak er nettopp spørsmålet om det kirkelige læreembede kommet i forgrunnen. Såvel i erklæringen fra de seks biskoper som fra Prestelaget under-

Han vrir på seg og ser ut av vinduet. Det har større kunstnere gjort overfor det samme spørsmål — spissborgerens iherdige spørsmål etter «hva det skal forestille». Vår kunstoppfatnings hemmelige ideal er jo nemlig fotografiet. Den store franske maleren Georges Braque svarte biskp til det samme spørsmål: «Dersom jeg kunne uttrykke det i ord, så ville jeg ha gjort det, og ikke malt alle disse bildene mine.» Og verden kan være glad at Braque er så fåmælt!

Finn Christensen er omtrent like fåmælt på det punkt. Han synes ikke malerier skal forklares.

KUNST OG TRO

— Jeg ser malerkunsten i kristent perspektiv, for så vidt som jeg tror kunstneren er en erobrer og formidler av skjulte linjer og former og muligheter i skaperverket, sier han.

— Hva ville De si var det perfekte «kristne» kunstverk — altså det helt likevektige uttrykk i kunsten for Evangeliets kristendom?

Han tenker seg om — prøver og forkaster.

— Chartres, sier han plutselig. Rommet i katedralen i

Chartres. Dette møte mellom himmel og jord som skjer i lyset fra glassvinduene der. I det hele tatt: *Glasset!* For et interessant materiale! Det dikter om lyset for oss — gjør det spirituelt, skaper en visjon. Dersom jeg fikk noe kirkelig oppdrag, ville jeg helst få lage et glassmaleri.

— Tror De at kunstneren selv må være troende kristen for å skape kirkekunst, Finn Christensen?

Han nøler overfor dette spørsmålet som vi har stilt andre kunstnere før ham, her i bladet. Han kommer til at når det gjelder de sentrale kristne kunstverker — et krusifiks, en korsvei, en altertavle — så vil han nok svare ja. Men en kirke rommer så meget annet — all god skapning lovsynger jo Skaperen bak «skaperen».

— Før jeg ble katolikk, sier han, laget jeg engang en slags madonna. Jeg dynget på med virkemidler i det frykteligste stilbrudd — hadde en følelse av at dette måtte gjøres til noe hellig og opphøyd. Men dét oppnår en jo bare ved noe langt vanskeligere: Den indre enkelhet, den åndelige disiplin.

Vi taler om folks ulike reaksjoner på hans non-figurative bilder. Han forteller at Fritz Thaulow's datter (og husk nå hvordan Thaulow selv malte!) hadde besøkt hans utstilling to dager på rad. Første dagen kjøpte den over

strektes det at læreembedet er en spesiell tjeneste i kirken, som skriver seg fra Kristus og apostlene, og som derfor — på apostolisk vis — bare kan innehas av menn. Dette må også sies å ha krav på oppmerksomhet når man tar i betraktning at det ellers blir hevdet at den lutherske kirke ikke har noe *ufeilbart* læreembede. For hvis det bare dreier seg om et feilbart embede, så kan ikke det ta noen læreavgjørelser, men i høyden komme med meningsytringer. Hvis kirken selv ikke kan si noe avgjørende om hva den står for, så må det overlates til hver enkelt kristen å finne ut om han vil slutte seg til de seks eller de tre biskopers mening. Det må derfor med rette kunne spørres: Er det så at Den norske kirke har et læreembede, og hvor finnes det og når trer det i funksjon?

Denne sak har også en del praktiske konsekvenser som jeg ikke synes det er blitt tatt tilstrekkelig hensyn til. Fru *Bjerkås* har erklært seg villig til å gå inn i kirken tjeneste der det er bruk for henne, også i værharde kall nordpå. Nå er, såvidt jeg forstår, fru *Bjerkås* i den alder og situasjon at hun har pliktene mot sin familie bak seg. Men skulle man ikke også kunne vente at det blant de unge som har familiepliktene foran seg gis dem som er villig til å gi avkall på disse plikter for helt å ofre seg for kirken tjeneste hvor som helst den trenger dem? Bør ikke pliktene mot kirken gjerning i folket gå foran familiehensyn og personlige fordeler?

I nær forbindelse med dette står så spørsmålet om kvinners tjeneste i kirken. Der arbeides med å få en ordnet kvinnelig diakoni, blir det sagt, som skal gi virkemulighet for de kvinnelige teologer. I den krisesituasjon som nå er oppstått må man kunne vente at resultatene av dette arbeide kommer til å foreligge med det første. Det skal bli interessant å se om denne kvinnelige tjeneste vil bli forenlig med familieliv, eller om den fortrinsvis tar sikte på unge kvinner som ikke er bundet av familieforpliktelser? Spørsmålet er med andre ord om også Den norske kirke vil bli i stand til å gi unge offervillige krefter de samme sjanser for kristen innsats og tjeneste som tilfellet er i det rikt varierte katolske ordensliv, der en så stor skare av kvinner yter et selvforbyggende arbeide i skolevirksomhet og sykepleie, i misjonsgjerning og me-

nighetspleie, og i de kontemplative klostres uopphørlige bønn for hele kirken og menneskehetens vel.

Det er ikke med noen glede jeg har berørt disse for mange oppriktige kristne så ømtålelige spørsmål. Disse refleksjoner er fremstått av ønsket om å se at man innenfor Den norske kirke blir klar over at der nå må stå realiteter bak ordene. Læreembede, apostolisk tradisjon, kirkelig diakoni, — er det bare argumenter man har tydd til i en vanskelig situasjon, eller er det uttrykk for en ny erkjennelse av at dette er vitale kirkelige funksjoner som betinger selve kirken evne til å være kristendommens bærer og tolker i folket, og som derfor må gjengis sin fulle kirkelige verdi?

*

Jeg vil slutte med noen bemerkninger rettet til våre unge katolikker. Denne sak er et spørsmål om prestelig tjeneste i kirken. Det er kirken lære om det alminnelige prestedømme som er grunnlaget for såvel legfolkets som våre ordenssøstres delaktighet i kirken liv og prestelige virksomhet. Ikke minst er ordenssøstrenes gjerning en prestelig tjeneste i samarbeide med det sakramentale prestedømme. Men hvordan er det med de unges villighet til å følge et slikt kall og gå inn i en slik tjeneste? Spørsmålet om kvinnelige prester i den lutherske kirke har presset seg frem fordi mange unge kvinner er villige til å tre inn i kirken tjeneste. Skulle offerviljen være mindre hos unge katolikker som i klosterlivet har en så rik adgang til å vie sitt liv til tjeneste for Kristi kirke? Også i vårt land har klostrene i århundre kalt på norsk ungdoms kristne offervilje. Det er å håpe at stadig flere unge også i vår tid følger dette kall til helt å vie sitt liv til Gud i bønn og arbeide for Guds rike. På den måten kan vi vise alle våre medkristne hvordan vi ser på og løser spørsmålet om «kvinnelige prester».

Finn D. Thorn. O.P.

VI BYGGER ET HUS I KOREA

I den første uken etter at vår innsamling ble startet, kom det inn følgende bidrag:

D. B. kr. 200, M. P. W. 50, K. B. 10, M. M. 25, E. H. 50, S. J. (Fredrikstad) 500, S. E. (Oslo) 200, O. P. 200.

Sum kr. 1 235.—

INNSAMLINGEN FORTSETTER.

Bidrag kan sendes til postgiro 189 89 (Dominkanerne). NB! Sett «KOREA» på talongen!

Det begynner så smått å monne i landsinnsamlingen — Norsk Koreaforening melder at av den halve millionen som mangler på byggesummen til barnesykehuset i Mokpo er der hittil kommet inn ca. 100 000 kr. Mange krefter er i sving for å hjelpe innsamlingen over kneiken — la oss gjøre vårt også! Hos oss i Europa er tuberkulosen foreløpig under kontroll — det må ikke stå på penger og offervilje at også Koreas barn blir reddet fra den lumske sykdommen.

70-årige damen hele fem bilder — dagen etter kom hun igjen og kjøpte et sjettem. Hun var ung nok til å «se» — uten skylapper.

Men det hender da han møter velbeslattede mennesker som svært åpenhertig holder ham for en humbugmaker, inntil han nokså nedtrykt sier: Sammenlignet med hver eneste én av dere er jeg en fattig mann. Tror dere virkelig at jeg maler for å gjøre noe *ondt*?

Det er allikevel unntagelsen — Finn Christensen går ut av sitt første store møte med sitt publikum med favnen full av lovord og blomster — en hyldest som sikter rett inn mot begavelsen, Alvoret og arbeidsgleden i et godt og rikt menneske. La oss ta én av blomstene ut av hans bukett: Forfatteren *Johan Borgen* sendte ham sin bok «Innbilningens verden». Og på tittelbladet skrev han:

«En varm takk fordi jeg blant mange har fått en opplevelse ved Deres to utstillinger. De har spent vår fantasi, uten et øyeblikk å sprengne lovene for kunstnerisk disiplin. Tvertimot slår det meg at De definerer slike lover og blir fri til å skape i ly av dem. Takk!»

Det er lett å dele hans glede over den hilsen fra en mann som selv, i en annen krevende kunstart, ofte har godtgjort sin finstemte følsomhet.

KATOLISISMEN OG DEN NORDISKE

Hellig Olav blir gravlagt. Middelaldersk antemensale.

Kirken har mottatt den hellige Andes fylde, den er Kristi legeme, troens mysterier og Guds åpenbaring er blitt betrodd til den, den forvalter den nye pakts sakramenter. Men dens oppdrag er ikke fullført så lenge samtlige menneskelige kulturer, hver med sin egenart og sine særegne egenskaper, ikke er blitt delaktige i denne enhet, som så langt fra å utelukke de individuelle trekk tvert om forutsetter dem.

Disse tanker er vi fortrolige med. De hører med til Kirkens offisielle lære om misjonsvirksomheten. Men hvorfor anvender vi dem alltid på misjonsarbeidet i fjerne land som India, Japan, Kina eller det svarte Afrika? Det er sant at problemet i disse land er av særlig stor rekkevidde: det dreier seg omtrent om halvparten av verdensbefolkningen og kristendommens fremtid er for en stor del avhengig av møtet mellom Evangeliets budskap og disse lands sivilisasjoner.

Men vi må ikke av den grunn glemme andre sivilisasjoner som er adskillig mindre fremmede for oss, men som allikevel er avskåret fra den katolske Kirke, f. eks. de nordiske land. Her har vi med en europeisk kultur å gjøre, en kultur som er kristen i sin inspirasjon og fremdeles er kristen i den grad den forblir preget av religiøse elementer. Og allikevel har denne kultur praktisk talt hatt like lite kontakt med den katolske Kirkes liv i hundreder av år som de lukkede riker i Det fjerne Østen.

Den har sine egne originale og karakteristiske rikdommer som under den lange adskillelse har manglet i verdenskirkens katolisitet, og som naturlig burde interessere Kirken like meget som, om ikke mer enn de menneskelige og religiøse verdier vi finner i de ikke-kristne kulturer. For skandinavernene selv er det jo også av aller største betydning å vite at Kirkens katolisitet også er åpen og mottagelig overfor deres spesielle egenart og tradisjoner.

Derfor stiller vi åpent et spørsmål som ligger oss meget på hjertet og som bør oppta alle de som er knyttet til de nordiske land ved sin slekt, sitt kall eller andre bånd: Finnes der et bidrag som den nordiske kultur er i stand til å yte katolisismen? Spørsmålet er av stor rekkevidde,

Kristendommen er tusen år gammel i våre nordiske land — i fem katolske og fire protestantiske århundrer har Evangeliet funnet et folketypisk nedslag i nordisk sinn og nordisk kultur. Ved Reformasjonen gikk de nordiske kirker tapt for den katolske felleskultur, som derved fikk en sterk latinsk slagside, i tiden som fulgte. For en kristen fra ett av de katolske hovedland i Europa er det nærliggende å spørre: Hva har nåtidens nordiske kultur å skjenke den katolske verdenskirke? Denne problemstillingen er det interessante ved en artikkel av pater Albert Raulin i det belgiske tidsskriftet «La Revue Nouvelle» (nr. 10 — 1960). I det følgende gjengir vi noen tanker fra denne artikkelen — dels i utdrag og dels i fritt resymé. De peker ikke bare på noen konkrete muligheter for å knytte trådene mellom vårt nordiske miljø og verdenskatolisismen. De understreker også det ønskelige i at så skjer. Oss skandinaver åpner det nemlig mot et større menneskelig fellesskap enn det nordiske. Og Kirken gir det en ny dimensjon når det gjelder dens katolisitet.

for, svarer vi ja på det, da slår vi samtidig fast at de nordiske katolikker har et eget ansvar i Kirken, som de selv må bære. Deres plikt er ikke bare å akseptere Kirken slik som Kristus har grunnlagt den og slik som den historisk har utviklet seg. De har også den plikt å ta vare på de verdier som er deres egne og som de har arvet av sine forfedre for å gi dem plass innenfor Kirkens fellesskap og muligens la dem virke fruktbringende på hele Kirkens legeme.

Stort sett kan man si at den nordiske kultur er blitt til ved sammenføyningen av fire suksessive kulturmønstre. Først, den hedenske, norrøne sivilisasjon, vikingenes kultur. Selv om historiens bølger for lenge siden har utvisket dette kulturmønster, er det neppe tvil om at visse trekk ved den nordiske sivilisasjon kan føres så langt tilbake som til sagaens tid. I løpet av middelalderen trådte de nordiske folk inn i de kristne folks fellesskap, det vil si det katolske fellesskap. I over fem hundre år var Norden en del av kristenheten, forenet med paven i Rom og forbindelsene var livlige mellom de nordiske folk på den ene side, den romerske kurie, universitetene og de store vesterlandske ordenssamfunn på den andre side. Den dag i dag går de nordiske folk i kirken om søndagen i gudshus som ble til i den katolske tid. Så kom reformasjonen, kirkesplittelsen. Kristenheten gikk i stykker. Mer enn andre protestantiske folk, som sto kontinentet nærmere, ble de nordiske folk avskåret fra den katolske kristenhet. Strenge lover stengte grensene for katolske geistlige. Kulturelt sett ble disse folk knyttet til det lutherske Tyskland. Den gang dannet de nordiske folk for det meste et bondesamfunn, og en kristen kultur av luthersk tilsnitt slo dype røtter i dette stabile samfunn. De fleste mennesker levde fra vuggen til graven i et åndelig klima preget av huslige kristne dyder, en tradisjon av ærlighet og nøysomhet. Livet var hårdt for de fleste, men man var omgitt av urokkelige og alment godkjente prinsipper som ga livet reisning og mening.

Det fjerde element som ble avgjørende for den nordiske kultur slik som vi kjenner den idag, kom i moderne tid.

DISKE KULTUR

Disse folk som hadde levet i den nordlige utkant av den europeiske sivilisasjon, tilegnet seg de nye idéer som preget den franske revolusjon. Disse idéer nådde riktignok Skandinavia med en viss forsinkelse i forhold til andre land, men de slo desto sterkere rot, enten det nå dreide seg om idealet om likhet, frihet og broderskap eller senere strømninger som f. eks. en viss amerikanisert oppfatning av livet og fremskrittet.

Hva for verdier kan da denne nordiske kultur yde som sitt særlige bidrag til det katolske fellesskap? Vi kan bare stanse ved noen få og ganske iøyenfallende momenter.

Den nordiske kulturs utvilsomt mest markante trekk er dens høye *sosiale standard*: praktisk talt ingen lider nød, der finnes intet proletariat i ordets egentlige betydning. Dette er såpass enestående i verden idag at det er verd å nevnes aller først. Ingen upartisk iakttager som reiser hit opp vil kunne overse en så eklatant kjensgjerning.

Det ligger derfor nær å undersøke om den nordiske kultur ikke skulle være stand til å bidra vesentlig til løsningen av ett av de problemer som ingen kristen sivilisasjon kan unngå, problemet om individet contra kollektivet. Intet er så individuelt som frelsen: enhver av oss blir dømt etter det som han under eget ansvar har valgt. Vi har en personlig bestemmelse, likesom Gud også kaller enhver av oss ved eget navn. Men på samme tid er vi lemmet på et legeme, Kristi mystiske legeme, som er bundet sammen av overnaturlige krefter: vår solidaritet i Adam og vår solidaritet i Kristus angår oss med en styrke og til en dybde som savner sitt sidestykke.

Vår tid er avgjørende preget av konflikten mellom en pågående, men faktisk foreldet *individualisme* og en tru-

ende *kollektivism*e. Det kristne budskap kan ikke unndra seg konfrontering med disse problemer.

Trolig har den nordiske kultur meget å lære oss på det punkt. Vi skal riktignok ikke vente teoretiske redegjørelser fra den kant — den nordiske kultur er praktisk, ikke teoretisk. — Men vi kan vente konkrete eksempler og impulser. Det kan neppe være tvil om at de nordiske land på dette punkt ligger langt foran de latinske med deres store mengde uløste sosiale konflikter. Det er meget mulig at de beste tankens *formuleringer* stammer fra forfattere av latinsk kultur, men her er *livet* viktigere en formuleringer. Det er her karakteristisk at bøker som har vakt kolossal oppsikt i såkalte «katolske land», her nord ofte virker som en rekke banaliteter, selv om prinsippene blir formulert klarere enn det noensinne er blitt gjort på skandinavisk grunn.

En meget viktig kjensgjerning er det at de nordiske land i motsetning til de latinske ikke har oppfattet det nittende århundres liberalisme som en trussel mot kristendommen, men snarere i mange tilfelle som en frukt av den kristne inspirasjon. Individualismen ble ikke på protestantisk grunn oppfattet som et angrep på den kristne livsform.

Noe lignende gjelder arbeiderklassens reformkrav og dens reaksjon mot individualismens bitre frukter: sosialismen ble i Norden meget mindre enn i de katolske samfunn betraktet som en rent antikristen bevegelse, man ble fort klar over arbeiderreisningens slektskap med visse sentrale kristne verdier, slik som brorskapen og en viss likhet overfor denne verdens goder. Individualismen, liberalismen og senere sosialismen vant innpass i Norden i et forholdsvis fredelig klima og uten altfor voldsomme konflikter med de bestående kristne kirker. Den katolske Kirke reagerte ikke så positivt hverken overfor de liberale strømninger eller de sosiale reformer, og dette fikk betydelige konsekvenser over alt hvor den satt inne med betydelig makt. At den hadde sine tildels tvingende grunner for å reagere slik, er et annet spørsmål som vi ikke skal berøre her. Det synes i hvert fall å være en kjensgjerning at de nordiske lands velsignede sosiale situasjon skyldes det faktum at disse land har vært spart for slike oppsplitende konflikter.

Det må slå en ikke-nordisk iakttager i hvilken stor grad den demokratiske innstilling er grunnfestet i den nordiske kultur. Barna blir oppdradd til den fra de er små, elev- og gymnasiesamfunnene er organisert etter gjennomførte demokratiske prinsipper.

Det betyr jo at alle er klar over at han (eller hun) sitter inne med en liten, men ikke desto mindre effektiv del av makten. Derfor blir Staten eller samfunnet ikke betraktet som en motspiller eller en fiende, men snarere som et uttrykk for den felles vilje. I andre land, som har et overveiende katolsk flertall, er Staten tvertom snarere mistenkt.

Ytringsfriheten, den tolerante meningsbrytning i en fri presse og et åpent, demokratisk forum, ansvarsfølelsen overfor mindretallets livsrett, sansen for at alle skal ha samme start og såvidt mulig de samme sjanser i livet, omsorgen for den alminnelige manns adgang til kulturgodene, lojaliteten mot almenvellet og fellesgodene — alt dette er karakteristiske nordiske kulturgoder.

Det kan ikke nektes at disse og lignende ting selvfølgelig hevdes og praktiseres andre steder enn i Norden. Men i de nordiske land er de virkelig blitt den daglige virkelighet. Slik lever folk! Og det er ikke tvil om at vi her står overfor et meget betydelig uttrykk for vår europeiske sivilisasjons tradisjonelle verdier. Vi skal ikke være redd

Sobert alvor og stille inderlighet preger nordisk kirkekunst under katolisismen.

BLIKK på TIDEN

FREDSKORPS OG MISJON

■ Fredsbrigadene — eller «Fredskorpset» som en visst er blitt enig om å kalle det her hjemme — har vært til drøfting i Stortinget, etter en redegjørelse av utenriksminister *Hallvard Lange*. Allerede nå kan en fastslå at mange tendenser gjør seg gjeldende når det gjelder å prege deres profil. En privat komité er nedsatt for å utarbeide planer — det er å håpe at den ikke blir offer for særinteresser, men favner vidt nok i sitt opplegg til å engasjere både myndighetene og alle mennesker av god vilje.

Vi kan forstå at Fredskorpset til en viss grad må siktes inn uavhengig av de kadre som norsk kristen misjon har skapt de siste 120 år i flere av utviklingslandene. Men her skal en vokte seg for å slå ut barnet med badevannet! Det har nok «Verdens Gang» (25. mars) hatt en frysende følelse av, når det skriver redaksjonelt:

«Komiteen er sammensatt av folk som representerer forskjellige politiske oppfatninger, og ungdomsorganisasjonene er trukket inn.

Dette er alt sammen vel og bra. Men på listen over dem som er med, savner vi representanter for misjonærene, enda de sitter inne med en sakkunnskap om problemene i utviklingslandene som neppe noen annen i Norge.

Vi vet at det opprinnelig var hensikten å få med en slik representant, men da vedkommende var forhindret, lot man saken falle. Det burde man ikke ha gjort.

Alle må — uansett hvilken stilling man tar til de religiøse spørsmål — være klar over at en komité av denne art ikke kan unnvære den sakkunnskap misjonærene sitter inne med når det gjelder sosiale forhold, folkepsykologi, kultur- og helsearbeid m. v. i disse land. Derfor er det all grunn for komiteen til å ta spørsmålet opp igjen.»

Fredskorpsets «ideologiske nøytralitet» er også noe av en ueksplodert bombe. Den gjør seg bedre i en komitéinnstilling enn i den harde virkelighet. Bare erfaringen vil vise om innsatsviljen i det lange løp vil kunne samordnes og virkeliggjøre sitt mål ut fra en mer eller mindre vag menneskevennlighet — i spenning med sterke nedarvede sosiale mønstre og trosforestil-

linger i de landene vi vil hjelpe. Og ikke mindre: I spenning med en pågående kommunistisk propaganda.

For kort tid siden besøkte en internasjonalt kjent misjons-ekspert, den engelske metodistbiskopen *Leslie Newbigin*, Oslo og ga et par gjesteforelesninger ved Universitetet. I en av dem kom han inn på et universitet han hadde besøkt i et ikke nærmere angitt orientalsk land — en imponerende og vel utbygget vitenskapelig institusjon tuftet på liberal vesterlandsk humanisme og på «utviklingslandet»s egen akademiske oppdrift. I en samtale med professorene — vesterlendinger og orientaler om hver andre — stilte han det nærliggende spørsmål: «Hva er det for en samlende og grunnleggende tanke eller idé som tillater denne institusjon å kalle seg et *universitet* i ordets krevende betydning — hvor sikter all denne høyt kvalifiserte viten egentlig hen?» Professorene ble ham svar skyldig — på professorers vis. Det vil si... med mange og lærde ord. «Jeg oppdaget til min forbløffelse at tankeinnholdet *bak* disse imponerende moderne fakulteter nærmest lå på nivå med «Readers Digest».

Dr. Newbigin spurte seg selv om ikke kommunismens fasttømrede marxistiske ideologi meget snart ville rykke inn og overta dette ideologiske tomrom — med utviklingslandets egen velsignelse. Vi kan og skal eksportere vår viten og kunnen, vi europeere. Men vi må ikke innbille oss at vi ustraffet kan eksportere vår utbrente og selvoppgitte tvil.

KULTURREDD PIETISME

■ I nynorsk-tidsskriftet «Syn og Segn» (hft. 2, 1961) skriver den meget penneføre og lunt underfundige pastor *Ole Sæverud* en levende og fengslende artikkel om «Pietismen og ålmennkulturen». Ut fra professor *Ole Hallesby*'s omstridte «Sedelære» skiller han vær og vind i det pietistiske kultursynet med en meget menneskelig blanding av skarp kritikk og respektfull forståelse — typisk for en som selv har vokset opp av (og ut over!) den pietistiske grunn. Han tar heller hardt på livsangsten og virkelighetsflukten overfor det profane åndsliv — som egentlig er noe u-luthersk. Til gjengjeld tror han på det kulturskapende ved pietistens *konsentrasjon*, enda så forarmet den kan gjøre livet. Det er ikke for ingen ting at pietistens holdning til kulturlivet ofte kan virke så fryktsom: Det meste av det er *synd*. Det som ikke er synd, det er *farlig*. Og det som ikke er direkte farlig, det er i hvert fall *overflødig*. Vi er langt fra Luthers rause og romslige livsappetitt:

for å si at mange land med katolsk flertall har meget å lære i disse land hvor det er blitt bevist i praksis at det går an å oppdra mennesker til sosialt ansvar, på den betingelse at folkets eliter selv tror på det og respekterer demokratiets lover også når de ikke er tvunget til det.

Det er imidlertid fare for — og denne fare er langt fra illusorisk — at toleransen overfor annerledes tenkende, især i religiøse og filosofiske spørsmål, bare er et annet navn for likegyldighet og manglende interesse. Det er selvvinnlysende at en slik toleranse ikke trives annet enn på bekostning av umistelige verdier, ikke minst troen på sannhetens objektive karakter: sannheten er det den er, og bøyer seg ikke etter folks ulike meninger. Det er imidlertid ingen grunn til å tro at toleransen i praksis nødvendigvis må slå følge med dogmatisk likegyldighet og overdreven subjektivisme. Katolikker som daglig lever i kontakt med den nordiske kultur, er tvert imot overbevist om at det beste i den demokratiske innstilling som vi finner i Norden meget godt lar seg forene med den mest tradisjonelle katolske tenkning, på den

betingelse at den katolske tenkning blir rensert for visse autoritære trekk som mer stammer fra en foreldet politisk tidsalder enn fra kristendommens prinsipper. Vi ser i særdeleshet meget klart hvorfor vi skal praktisere en effektiv toleranse overfor annerledes tenkende: de motiver det dreier seg om har ingen ting å gjøre med en politisk opportuniste. Det egentlige motiv er at troen også etter katolsk oppfatning, forutsetter *valgets frihet*, ellers er der ingen tro.

Et annet trekk som fortjener å nevnes er de nordiske folks internasjonale innstilling. Her faller en nordisk humanistisk tradisjon og et katolsk perspektiv sammen: Den katolske kirke har alltid hatt en internasjonal — eller rettere: «supra-nasjonal» — karakter, og har gjennom tidene måttet kjempe hardt for å bevare dette vide perspektiv også mot sine egne barns nasjonalisme og sjåvinisme. I de nordiske land finner vi meget verdifulle humanitære og internasjonale tradisjoner som på mange måter faller sammen ved Vatikanets. I den nyere tid har pavene vist sin sympati for de internasjonale organisasjoner, folkeretten, forebyggelsen av krig. De nordiske

«Er den lutherske rett-trui i pietismen berre stas? Nei. Men ho rekk ikkje lenger enn til kulturgrunlaget, det mest ålmenne i ålmenkkulturen. Kallar me kulturen ein plante, så er det mest berre roti pietismen vil kjennest ved. Endå bladi er det litt for mykje farge på. Blomen er ikkje til å nemne. Der nede i det fyrste, i arbeidet, økonomien, det grunnleggjande i samlivet menneske imellom, der kjenner pietisten seg trygg. Skal han våga seg på noko meir, må han få oppleva det i sitt eige miljø. Der kan han leike og le. Det har han ikkje alltid kunna, der heller; men no let det seg gjera. Kunsten er det verre med. Det går lettast med den han kan eigne til seg utan å dragast med i frammandt lag; eg tenkjer på skulptur og målar-kunst. Men eig han kunstnargivnad sjølv, er det grunn til å tykkje synd i han. For kunst på den måten krev så mykkje av sjeli at då er det fare på ferde...

Men i ein ting har pietistane helst vore framfor andre, til stor bate for ålmenkkulturen: med si brennande omsut for dei elendige. Det var ikkje kultur dei mente. Dei såg

sjeler inne i fillene, attom raudspritgausen, under det sjuke, pinte kjøttet. Men det voks kultur av det dei gjorde.»

MED TO SLAGS BRILLER

Den australske forfatteren *Morris West's* betagende roman «Djevelens advokat», som nylig var viet et foredrag i Katolsk Forum, er nå kommet i en god oversettelse ved *Peter Magnus*. Den synes å få en begeistret mottakelse hos anmelderne — med karakteristiske nyanser. I «Morgenposten» («Spennende fromhet» — kronikk 23. mars) skriver redaktør *Karl Hafstad* bl. a.:

«I moderne litteratur frister fromheten trange kår. Den er hjemløs. Det er de onde sirkler vi der konfronteres med. Tilværelsens nattdsider. Store og små diktere varierer i det uendelige temaet om de mørke makters kjedereaksjoner. Godheten fornemmer vi bare som et fravær.

Så har vi den programmatisk kristelige skjønnlitteratur. Og der møter vi sakens fromheten, men så urealistisk, så fjern fra den virkelighet vi kjenner, at den intet sier oss og intet gir oss av inspirasjon, utfordring og appell.

Denne karakteristikk er naturligvis så urettferdig som summariske dommer pleier å være, men den som i et par tre decennier i noen grad har holdt øye med dette felt, kan bare holde de hederlige unntagelser utenfor.»

land arbeider i samme retning. Rent tilfeldig er det vel ikke at de to første generalsekretærer i FN er kommet fra Norden, en nordmann og en svenske. Man kan nok av og til synes at skandinavene, særlig nordmennene, litt for fort betrakter seg selv som verdens moralske samvittighet. Selv om dette kan være litt naivt, virker det ikke desto mindre tiltalende. Det gjelder å ta parti mot enhver uretteferdighet, uansett hvor den blir begått, selv om det er på den andre siden av kloden, uansett hvem som har begått den, selv om det er en venn eller en alliert. Denne fredsiver og respekten for folkeretten hos de nordiske folk er positive trekk som vi katolikker bør se på med varm sympati og som vi også kan lære av. Her har nordiske katolikker et verdifullt utgangspunkt når det gjelder å påvirke den katolske verdensopinion i sin helhet.

Endelig kunne det vært interessant, om det ikke helt sprengte rammen for dette opplegg, å se nærmere på problemet: Hva er der å hente av verdier i de siste fire hundre års religiøse liv i de nordiske land? Her skal bare

Til hyggestunden
hører
en god tobakk...

TIEDEMANN'S GUL
er gull verd!

Leveres nå også
i hendig og elegant
plast-pung.

TIEDEMANN'S GUL

LETT
MIXTURE
2

FINT SNITT
TIEDEMANN'S TOBAKSFABRIK
PRIVILEGERET 1778

As 0 14

Karl Hafstad gleder seg over denne unntagelsen fra regelen. Han finner at *Morris West's* roman rommer et

«budskap som har meget tilfelles med det vi møter hos den langt større dikter *Georges Bernanos* i romanen «Underet i de tomme hender» hvor vi også støter på den ubehjelpelige presten hvis hele tjeneste synes komplett mislykket, og allikevel spirer og gror det etter ham. Men se dette er jo intet nytt. Apostelen *Paulus* hadde nettopp merket seg den besynderlige guddommelige pedagogi i det både for prester og andre kristne trøsterike faktum: at det som er svakt i verden, det som er lavt og ringeaktet best tjener som instrument for den høyeste! (...)

nevnes goder enhver katolikk, nordisk eller ikke-nordisk bør kunne skjelve med det blotte øye: Nordboernes instinktive reaksjon mot overdrevne eller uekte uttrykk for religiøs følelse — de er ytterst nøkterne og velgjørende tilbakeholdne på det punkt og vil ha full dekning for hva de bekjenner, synger eller preker. Der finnes en sober og enkel nordisk prekenstradisjon som — når den ikke blir sentimental — rommer en finstemt kristen følsomhet. For ikke å nevne den nordiske salmeskatt, som jo ikke erstatter, men sannelig heller ikke overflødig-gjøres av vår gregorianske sang.

Mange av disse verdier er genuine uttrykk for kristendommens vekst i det særlige nordiske jordsmonn, like autentisk nordiske som arven fra den katolske middelalder. I den vide utstrekning som de ikke uttrykkelig er bundet til en ikke-katolsk trosholdning, bør de mottas med åpne armer også av katolske kristne — først og fremst selvfølgelig av de nordiske lands egne katolikker. For i dem hører vi Nordens særlige stemme i kristenhetens store lovsang til den Gud som er Far for oss alle.

Utvilsomt vil boken ha en oppgave her på berget hvor man er vant til at Kirken og alt dens vesen utelukkende er skyteskive for pennefore som gjelder for noe.»

I «Dagbladet» (22. mars) er *Johan Borgen* også begeistret for boken — men gir ikke derfor godvillig avkall på sin «skyteskive». Det er nokså ufattelig hvor lite selv de våreste antenner i vårt åndsliv greier å «ta inn» når det gjelder den oss fjernliggende katolisisme. Borgen synes således ikke å ha oppfattet at dette er en bok skrevet ut fra *kjærlighet* til den Kirke som ikke bare romme helgener, men også syndere. Så grov og grumset blir en av våre fineste penner når den fordreier hva *Morris West* har villet skildre — at Kirken kan være hellig, selv med vanhellige lemmer:

«Skal han (helgenen) adles inn i den høyere svindel, som fortsatt skal presse folket til økonomiske ytelser langt over evne, mens stedet mangler sykehus og alle bekvemmeligheter for den jordiske velferd? (...)»

Hva nå «Djevelens advokat» angår er romanen sannelig ikke flatterende for den katolske kirke. Ingen av de intelligente og høyt kultiverte dignitærer innen kirken gir en lire for hele helgentroen i og for seg; dels driver de rett og slett politikk foran valget, dels uller de hele mirakelvesenet inn i den velkjente mystikk og lever kynisk verdensfjernt videre i visshet om hva som er det beste for hopen.»

Ja-ja.

I FISTEL

■ «Dagbladet» har ellers i den senere tid — i forbindelse med atomdebatten — vist en spesiell og noe overdimensjonert interesse for ubalanserte teologer. Nå skal man ikke gå over bekken etter vann. I en kronikk om «Kirkens forræderi» (21. mars — «Dagbladet»s kronikker gjennom årene med denne tittel burde kunne danne et tykt bind!) avleverer *Andreas Edwien* følgende bukett til Kirken «og dens folk»; kollektivt eller individuelt:

Fariseisme.

Psykopatiske, sjelesyke synspunkter.

Djevledyrkelse i Jesu navn.

Avguderi.

Stort sett tilregnelig forbrytelse.

Uredelige midler.

Utspekulerte mytologiske mirakelpåunn.

Barokk og forykt og skamløs frekkhet.

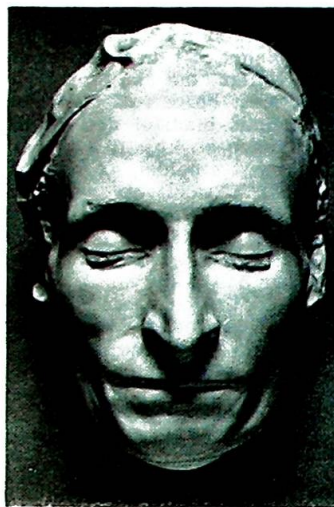
Tyveri, bedrageri og demagogi.

Det er neppe Norges-rekord i konsentrerte injurier for 50 øre, vi er ganske flinke i det stykke. Men ennet tatt i betraktning ligger det slett ikke så verst an. Nå er det en gammel erfaring at folk som roper i fistel ofte balanserer på hysteriets grense, uansett hva de forfekter. Og *Andreas Edwien*'s stemme er her til det pinlige *high-pitched*. Der er vel knapt noen teolog som ikke ryster på hodet når han for eksempel leser:

«Han (Kristus) som ikke bare ved sitt liv demonstrerte, men på ny og på ny innskjerpet for sine tilhengere at *den rette vei gikk på tvers av all embets- og øvrighetsmoral*, med forfølgelser og rettergang som bekreftende konsekvens, han er — av den kirke som kaller seg med hans navn — utvist av verden som ubrukkelig.

Slik har det latt seg gjøre at han, som notorisk betraktet statlige (og kirkelige) øvrigheter som utilregnelige, ja, gudløse instanser, hans etiske bud blir — vel å merke av den kirke som hyller ham som «sann Gud» — *sekundært underordnet* den primære, statlige profanmoral, den som så vidt jeg vet er identisk med gjennomsnittsmenneskets egen.»

Kronikkforfatteren går med ensidighetens gave hen over Kristi tydelige henvisning til Kirkens legitime autoritet («Den som hører dere, han hører meg») og klare anvisning på at den som — i et stridsspørsmål — ikke vil «høre Kirken» blir å stille utenfor. Det er ganske visst ord som må fortolkes — det

NYE BØKER

Pascal's „Tanker“
i ny utgave

Blaise Pascal: «Tanker om kristendommens sannhet». Et utvalg fra A. J. Lutz' fullstendige utgave. Dreyers kulturbibliotek. Oslo 1960. 272 s.

Der er ikke tid til å lese 'gode' bøker — der er bare tid «til å lese de beste,» har en vismann sagt. Det er et ord som blir sant for en hver gang en åpner en av disse beste — som Pascal's udødelige «Tanker». Få har blottlagt menneskeåndens storhet og avmakt som denne «katolske pietist», hans bok er en bunnløs og klar kilde til kunnskap og berikelse når det gjelder vår menneskelige lodd og våre viktigste og egentligste anliggender. Når en vender seg fra den ofte kraftløse nærsynthet i mange moderne «andaktsbøker», eller fra den platte vulgaritet i så meget av tidens profane åndsliv, virker lesningen av disse tanker som en vandring under hvelvene i en sval og stille og skjønn katedral. En kommer gjerne igjen, og hver gang funkler detaljene i et nytt og spennende lys.

Pater Lutz' noble oversettelse, malmtung i røsten, kom første gang i 1946. Nå har pater *Albert Raulin* sørget for et skjønnsomt utvalg, i utsøkt typografi på vakkert gullig papir og i hendig format. Den vil glede mange, som en av de bøker en stadig vender tilbake til og aldri blir ferdig med, fordi den taler om det uforgjengelige.

er sannelig ikke *alle* apostelord som har en så absolutt karakter! Men man må ikke late som om de ikke eksisterer.

Nå er det jo ikke først og fremst et spørsmål om skriftsted mot skriftsted, heller ikke om denne særskilte forfatter og hans grovt tendensiøse kronikk. Det er den iherdige ensidighet i visse kronikk-redaksjoner som fortjener oppmerksomhet — denne småskårne iveren i den radikale presse etter å holde seg med teologiske kverulanter som vikingene holdt seg med berserker: Godt innesperret inntil det passer å slippe dem løs. Det er en karikatur av «frisinn» som snarere røber sviktende innsikt og dømmekraft enn gjennomtenkte anti-kristelige standpunkter. Vi synes sant å si at man må være litt av en grobian for selv å kunne sluke og villig distribuere den infantile myten om den kristne kirke og «teologene» som en utspekulert sammensvergelse av overlagt humbug. I all verden — får de ikke litt sikrere sans for proporsjoner på Journalistakademiet? Overfor et verdikompleks av kristendommens omfang og implikasjoner innebærer det jo bare at en forveksler den høyst legitime «radikalismen» med den mest arrogante u-kultur.

Frater Candidus.

Den splittede kristenhet

Einar Molland: «Konfesjonskunnskap. Kristenhetens trosbekjennelser og kirkesamfunn.» Land og Kirke 1961. 352 s.

Det var i 1953 at professor Molland første gang utga sin konfesjonskunnskap. Den andre utgaven som nå foreligger er sterkt utvidet og revidert, blant annet ut fra reaksjonen på den engelske oversettelsen, som fikk en god mottagelse.

Professor Molland gjennomgår først, etter noen metodiske bemerkninger, de tre oldkirkelige trosbekjennelser som alle de store kristne kirkesamfunn har felles — Apostolicum, Nicænum og Athanasianum. Derefter behandler han i tyve kapitler hvert enkelt av kirkesamfunnene. Endelig omtaler han i en avdeling for seg fire religionssamfunn «med kristent innslag», nemlig Unitarismen, Christian Science, Jehovas Vitner og Mormonkirken. I noen sluttbetraktninger kommer han med stor likevekt og vel ikke uten en viss relativisme inn på splittelsens og enhetens problemer. Et tillegg gir en oversikt over de kristne enhetsbestrebelsers i samtiden.

Enhver anmelder vil vel ha en viss tendens til å absoluttere professoren lett og hurtig for omtalen av de kirkesamfunn en ikke selv tilhører, og legge behandlingen av

ens egen konfesjon under et særlig kritisk blikk. Det er en glede å kunne fastslå at forfatteren i alt vesentlig også består av slik nærgående prøve hva den katolske kirke angår. Hans behandling av katolisismen bygger på en imponerende bred lesning og en vilje til objektivitet som er et særsyn på våre breddegrader. Et tilleggskapitel om «Nye strømninger i den romerske katolisisme» aktualiserer på en lykkelig måte de vederheftige opplysninger professoren gir om vår kirkes lære og liv. Her er så få og så små spørsmålsteget å sette i marginen at vi synes boken i sin helhet måtte kunne egne seg aldeles utmerket også som tekstbok for en økumenisk studiegruppe. Dessuten er den velskrevet — forfatteren ruller med god og klar fremstillingsevne opp den forgrenede kirkehistorie og de idémessige spenninger og personlige religiøse erfaringer som har skapt den. Det er — og skildres som — et storslagent åndens drama. Noen ville si: En tragedie. Dét er ikke professor Mollands siste ord om sitt tema; i sin uanstrengte toleranse og sin nøkternt vitenskapelige sans for *sammenheng*, ser han langt nok til å legge hovedvekten på det *felleskristne*, fremfor det som splitter. I så måte er hans «Konfesjonskunnskap» en både «moderne» og «aktuell» bok — i disse to misbrukte ords beste mening. Den vil også ha meget å gi katolske lesere.

H. Rieber-Mohn.

UTLANDET

DE GRESK-ORTODOKSE OG KONSILET

Det er høyst interessante nyheter som etterhvert blir kjent om de gresk-ortodokse kristnes vennlige innstilling til det kommende økumeniske konsil. Den mest slående er at deres mest fremstående kirkeleder, patriarken av Konstantinopel, *Athenagoras I.*, selv synes å ville begi seg til kirkemøtet. I et intervju med det katolske ukeskriftet «Orizzonti», som utkommer i Rom, uttalte patriarken den 20. mars: «Vi stiller alle store håp til pave Johannes, som jeg selv har omtalt som *missus a Deo* (utsendt av Gud). Vi venter på en gestus fra hans side,

at han innbyr oss fra den orientalske kirke til et kirke-møte og stiller seg i spissen for enhetsarbeidet.»

Intervjuet med patriarken av Konstantinopel er offentliggjort i forbindelse med en rapport fra en teologisk samtale som har funnet sted i Rom mellom to katolikker, den tyske jesuitt *Wilhelm de Vries* og den amerikanske fransiskaner *Germanus Tomaino*, en protestant, professor *Giovanni Niegge* fra den italienske Valdenserkirke, og en gresk-ortodoks, professor *Sergej Grotow*, en russer som underviser ved det romerske statsuniversitetet for samfunnsvitenskaper.

Senere har patriarkens stedfortreder og nærmeste medarbeider, metropoliten *Dorotheos*, uttalt seg i samme retning. «Alle ortodokse kristne,» uttalte han, «ser sammen med sin patriark med stor sympati og med broderlige følelser på den katolske kirke og pave Johannes, som vi alle holder for en av våre særdeles gode venner.»

På spørsmål fra intervjueren om en kunne vente en gjenforening mellom de to kirkesamfunn, som nå har vært fra hverandre i innpå tusen år, svarte *Dorotheos*: «At vi kommer sammen igjen, er innlysende. Men for å få druer av vinstokken, må en vente fra april til oktober.»

VATIKANET

Kardinal Mimmi's etterfølger.

Efter Marcello kardinal Mimmi's død har pave Johannes utnevnt Carlo kardinal Confalonieri til hans etterfølger som sekretær for konsistorial-kongregasjonen — den øverste ledelse av bispedømme-forvaltningen i den katolske kirke.

DEN DOMINIKANSKE REPU-BLIKK

Diktator får beskjed.

Biskopen av La Vega har skapt stor oppstandelse i Ciudad Trujillo, ved offentlig fra prekestolen å ta landets diktator, general Trujillo — som var til stede ved messen — i skole om rettstilstandene i landet. Midt i prekenen

vendte biskop Ramirez seg mot generalen og ropte til ham: «Dersom Deres Excellence ikke skulle vite om det, så skal jeg påta meg å gjøre tingene klare. Fengslene er overfylte av politiske fanger, som dag ut og dag inn blir mishandlet.» Biskopen spurte generalen om han ikke hadde den ringeste frykt for Guds rettferdighet. «De bør tenke på,» fortsatte han, «at vi en dag alle skal stå for en domstol. Og om noen må blø for at disse ord er blitt uttalt, så ber jeg om selv å få være det første offer.» Biskopen fortsatte så med å skildre nøden og elendigheten blant befolkningen.

Radio-overføringen fra messen ble avbrutt i samme øyeblikk som biskop Ramirez henvendte seg til statssjefen. Den regjeringsstyrte pressen har reist en voldsom kampanje mot Kirken og den åpenhjertede biskop.

FRANKRIKE

Katolsk ukeavis beslaglagt.

Den 22. mars fikk den katolske ukeavisen beslaglagt hele sitt opplag av det franske politi. Avisen kom senere i redusert utgave: Over tre blanke sider sto bare ordet «CENSURE». I Paris forlyder det at det bort-sensurerte stoff dreier seg om overgrep som algrirere i Paris har måttet tåle mens de var i hendene på et algrisk hjelpepoliti i selve Frankrike.

ITALIA

Amerikansk millionær blir prest.

I forrige måned ble en amerikansk forretningsmann og mange-millionær, Garvan Cavanagh, presteviet i Lateranbasilikaen, etter å ha studert teologi ved

det britiske St. Beda-college i Rom. Father Cavanagh har lagt bak seg en karriere som industrimann i Connecticut og har i en alder av 53 år stillet seg i Kirkens tjeneste. «For verden er en prest nyttigere enn et menneske som hoper dollar på dollar,» uttalte han like før sin prestevielse.

KONGO

Bispedømme evakuert.

Alle misjonsstasjoner i bispedømmet Tshumbe i Kasai-provinsen har midlertidig måttet oppgis, på grunn av store uroligheter. De 90 misjonærene i området, prester, legbrodrene og søstre, har måttet søke tilflukt i provinshovedstaden Luluaburg. I det apostoliske prefekturet Kola er fem misjonsstasjoner blitt overfalt og svidd av, mens personalet — hvoriblant sykesøstre som i hele 50 år har arbeidet ved hospitalene for de innfødte — led stor overlast. Det er særlig Lumumba-troppene som griper til voldsmoheter overfor de kristne misjonærer.

I Elisabethville har Katangas katolske biskoper, samlet til møte, sendt ut en oppfordring til kongolesiske kristne om å «sette rettferdighetens, kjærlighetens og fredens lov over jungelens lov» og har uttalt seg sterkt fordømmende over den selvtekt og voldsmentalitet som brer seg i landet.

UNGARN

Nye forfølgelser.

Den ungarske erkebiskop Jozef Groesz, som leder den ungarske kirke under kardinal Mindszenty's fangenskap i den amerikanske ambassade i Budapest, og som selv har sittet i kommunistenes fengsler, har i et brev til den kommunistiske ministerpresidenten München fastslått at han stiller seg helt og holdent solidarisk med 9 fengslede prester som nå skal dømmes for «statsfiendtlig virksomhet».

«Disse menn har i årevis vært mine medarbeidere,» skriver erkebiskopen, og jeg overtar personlig ansvaret for alt hva de har gjort. Blir disse fengslede prester dømt, så må man også dømme meg — vennligst la også meg arrestere og sperr meg inne med mine venner.»

I den senere tid har Ungarns katolske biskoper forhandlet to ganger med den stedfortredende ministerpresident Kallei, som i regimets navn forlangte Kirkens aktive samarbeide med det herskende system og oppgivelsen av all oppdragelse av barn og ungdom. Biskopene avslo blankt begge fordringer.

Nylig har politiet, det beryktede AVO, foretatt husundersøkelse hos tusen prester og religionslærere — et tegn på at de ungarske katolikker igjen synes å gå inn i hårde tider. I ungarske kretser i Rom mener man at Budapest, gjennom sin nyeølge av arrestasjoner, søker å øve trykk på Vatikanet for å få det til å tilbakekalle den apostoliske administrator av kardinal Mindszenty's erkebispesete Esztergom. Kommunistene ønsker å sette en av hans tidligere underordnede, den ekskommuniserte «fredspresten» Higlós Beresztoczy i hans sted.

BERGEN
A. K. EGGE A/S Frukt og grønnsaker En gros
JACOB L. BERSTAD Kontorutstyr Bergen - Oslo

OSLO

En kjærkommen gave:

VIEVANNSKAR
i porselen kr. 5.00

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Galligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

Drammens- firmaer	GUSTAV BÖHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen	Drammens malerforretning Tlf. 83 39 16 - 83 33 32 Inneh. Asbjørn Gundersen
NORLØFF Jernvareforretning A/S Drammen - Tlf. 83 65 80	HARALD LYCHE & CO. Bøker - Papir - Toalettsaker Sportsartikler - Leketøy	PT. PEDERSEN & BERG A/S Farvehandel - Kjemikalier Parfumeri - Spør oss Etabl. 1883 - Tlf. 83 21 85 DRAMMEN
H. KOLDERUP N. Storgt. 12 - Brogernes Tlf. 83 13 62 - 83 36 48 Gå til fagmannen når det gjelder møbler	GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikkfabrikk Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN	
C. H. PEDERSENS EFTF. Bakeri - Konditori - Kafé Haugesgl. 3 - Tlf. 83 28 63 DRAMMEN		TYRILYS ^{A/S} TYRI FABRIKKER Drammen Har også landets eneste bivokspresseri

**Bergens-
firmaer**

$\frac{1}{8}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

BERGEN
Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482

Alt i
kontormøbler
og stålrørsutstyr

BJ. EMAN BJARNOLL
Malermester
Tif. 99 766

Johan H.
BENZON
A/S
En gros - Telefon 10106

DIDR. ANDERSEN & SØN A/S
Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, Radio-
og Utstysforretning
TORNØEGÅRDEN - BERGEN

Konfekt - Sjokolade - Drops
ALLIANCE KONFEKTFORRETNING
Tif. 11 907 - Nygårdsgt. 1
Bergen

T. Beyer
BOK-OG PAPIRHANDLEL AKSJESELSKAP
Strandgt. 4 - Telefon 15020 - Bergen

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk
Solheimsgt. 25
Tif. 99 016 Bergen

NYGÅRDSGATENS FISKEMAT
Inneh. J. Ludvigsen
Tif. 12 941

SVERRE W. MONSEN
Manufakturvarer - Sengeutstyr

KNUDSEN
i Marken
Møbler — Gardiner — Tepper

Sølv for
alle
anledninger

Theodor Olsens Eftf.
JUVELER SMÅSTRANDGT 4
BERGEN

Alt i papir og kontorartikler

TORNÖE

Hos oss finner De alt i
Undertøy - Sengeutstyr

FABRIKUTSALGET A/S

DIDR. MEHN - ANDERSEN
OMA LEGE- og SYKEREKVISITER
Bergen

Våre bekjente Myhre Heiser leveres over hele landet.
JONAS MYHRE BERGEN **JONAS MYHRE A/S** OSLO
A/S MYHRES MASKININDUSTRI
BERGEN - OSLO

Eches Færvehandel

NYGÅRDSGT. 4

All slags
skadeforsikring

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

Ferd. Bruns Eftf.
BAKERIER & CONDITORIER

Martin Olsen's Eftf.
S. AAKRE
BAKERI & CONDITORI

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO'S
ASSURANCE BUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

SØREN HANSEN
Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo
Telefon 33 77 34

*Spis påse
fra Jens Evensen*

Melitta

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

WISBECH

Majorstua - Oslo

**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

**THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI**

Bernh. Getzgate 3 b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

Hans Ekjord

FARVEHANDEL

St. Olavs gt. 3
Tlf. 42 16 13

A/S Norsk Medicinsk Varehus

Sykehusutstyr - Sanitetsmateriell - Elektromedisin - Røntgen

Pilestredet 7
Tlf. 33 43 70
OSLO

Service-avdeling
Apotekerveita 4 - Tlf. 24 921
TRONDHEIM

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90